

ABLLO *krant*

DRIEMAANDELIJKS INFORMATIEBLAD VAN HET AKTIEKOMITEE TER BEVEILIGING VAN
HET LEEFMILIEU OP LINKER OEVER, EN HET WAASLAND.

Derde jaargang - nr. 10.

Driemaandelijks 2 / 1976.

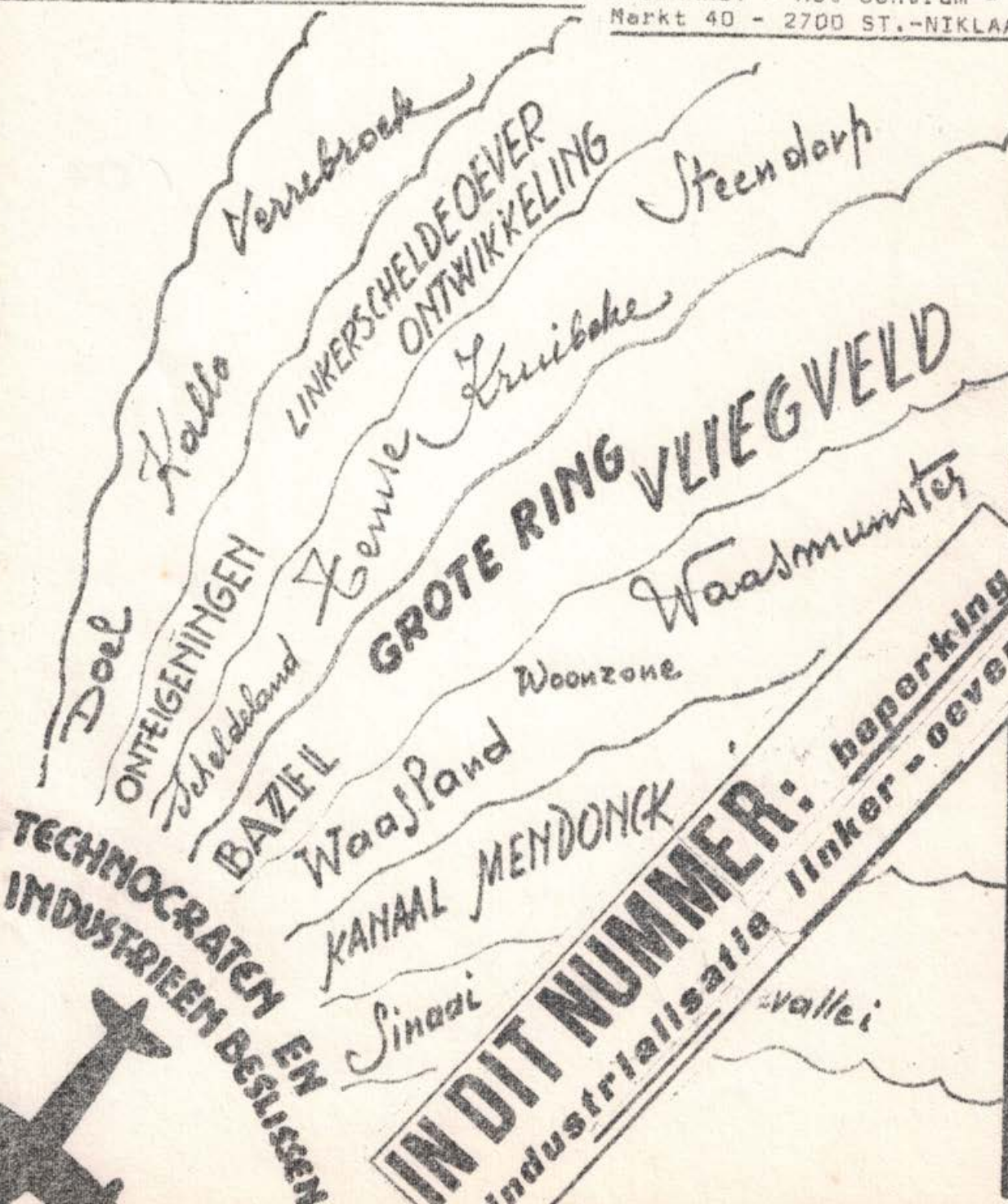
Jaarabonnement : 60 FF.

Los nr. 20Fr.

VERANTWOORDELIJK UITGEVER : ABLLO - Marcel DELBRANDT - Het Centrum -
Markt 40 - 2700 ST.-NIKLAAS

WAAROM GEEN OVERLEG ? - WAAROM GEEN OVERLEG - WAAROM ???

WAAROM GEEN OVERLEG ? - WAAROM GEEN OVERLEG ? - WAAROM GEEN OVERLEG ?

TECHNOCRATEN EN
INDUSTRIEËN BESLISSEN

**IN DIT NUMMER: beperking
industrialisatie linker-oever (p.10)**

BIJ HET TIENDE NUMMER VAN ABBLO-KRANT

Opnieuw een nogal lijvig nummer van ons tijdschrift, dit misschien als mogelijke compensatie voor de wat verdaagde uitgiftedatum. Het TV-programma stelde het op 11 november jl. nog eens overduidelijk : alleen al vanuit sociaal oogpunt is het onverantwoord om op deze wijze verder te knoeien met de vruchtbare grond op Linker-Oever. Deze noordelijke uithoek van het Waasland krijgt daardoor nu stilaan de sinds lang rechtmatig verdiende steun vanwege een meerderheid uit alle lagen van de Wase bevolking : op deze manier kan het niet langer en een duidelijk structuurplan moet bevolking en landbouwgrond beveiligen. ALS een verdere ontwikkeling nodig is, dan moet men OP VOORHAND weten hoe en WANNEER deze werken zullen uitgevoerd worden.

Over het waarom van de beperking der industrialisering op L.O. leest u op blz. 10 - 12, terwijl het hoofdthema in dit nummer gewijd is aan de waardevolle Scheldeschoren (blz. 3-9) en er ook uitgebreid aandacht besteed wordt aan de milieu-onvriendelijke planning van een vakantiedorp te Kemzeke. (blz. 22-24)

- medewerkers aan dit nummer waren:
- Hubert DAVID
 - Jan DHOLLANDER
 - Marc DE JONG
 - Roel DE JONG
 - Sylvain LOCKEFEEER
 - Jozef OELBRANDT
 - Marcel OELBRANDT
 - Erik ROMBAUT
 - Frans SMET
 - Hugo VAN LANDEGHEM

BLADWIJZER:

Schorren, een zoutminnende vegetatie	3 - 9
Een duidelijk streefdoel: beperking industrialisatie	10 - 12
Gewestplan beveiligt ook merkwaardige pleinen	12
Dossier kernenergie	13 - 16
L.O. in handen van de havenlobby	17
Aktiekern actief op L.O.	17
De milieu-effect rapportage	18 - 20
Nieuw milieutijdschrift	21
Bezwaren tegen de uitbouw van vakantiedorp te Kemzeke	22 - 24

Opname van teksten uit ABBLO-krant is toegelaten, mits bronvermelding

SCHORREN, EEN ZOUTMINNENDE VEGETATIE.

Inleiding.

De bedoeling van dit artikel is kort aan te tonen dat op voor de mens schijnbaar verloren "buitendijkse" gronden die dikwijls worden overspoeld door zeewater en veelal bestaan uit een zeer moeilijk toegankelijke modderige bodem, een verbazende orde heerst wat de plantengroei betreft. Vooraleer de plantengroei van zulke zoute gronden te bespreken moeten enkele termen uit de kontaktzone zee-land duidelijk gesteld worden.

1) Strand.

Dit is een zone, een band langsheen de zee die bij elke vloed wordt overspoeld en bij eb droogvalt. Door de meestal hevige branding (golfslag) kunnen de uiterst fijne slibdeeltjes hier niet bezinken, alleen de grotere zandkorrels kunnen worden afgezet (zandstrand) en natuurlijk ook steentjes en keien (keienstrand).

Voor plantengroei zijn de omstandigheden van een strand te extreem: voortdurende overspoeling (2 x per dag), opwaaiend zand bij wind en vooral bij storm uiterst ongunstige golfslag. Geen enkele plant kan zich hier voldoende tegen wapenen.

2) EEN SLIK (= WAD zoals in de Waddenzee)

Wordt ook iedere dag 2 x overspoeld bij vloed maar komt slechts voor op plaatsen waar het water rustiger is (geen golfslag), dus op een meer beschutte plaats langs de kust of langsheen de monding van een stroom.

Een slik verschilt van een strand doordat hier ook de fijne slibdeeltjes kunnen bezinken (minder beroering). Hierdoor ontstaat een slijkerige brij die "vuil" maakt in tegenstelling met het zanderige strand.

Voorbeelden van slikken vindt men in Nieuwpoort langsheen de IJzermonding die de enige stroommonding is aan onze kust. Ook in het Zwin zijn slikken aanwezig, hier is de beschutting tegen de zee een duinenrij.

Tot vrij diep is een slik bewoond door allerlei dierlijke organismen zoals de grote strandgaper, kokkel, mossel, zeepieten, wadkreeftjes e.d. Dit verklaart het grote belang van slikken als foerageplaats voor vele duizenden vogels.

Uniek zijn in dit verband de slikken in het Verdronken Land Van Saefthinge (Vogelreservaat). Ook zeer belangrijk zijn hier allerlei grote en microscopische wieren, die helpen om het slib vast te houden.

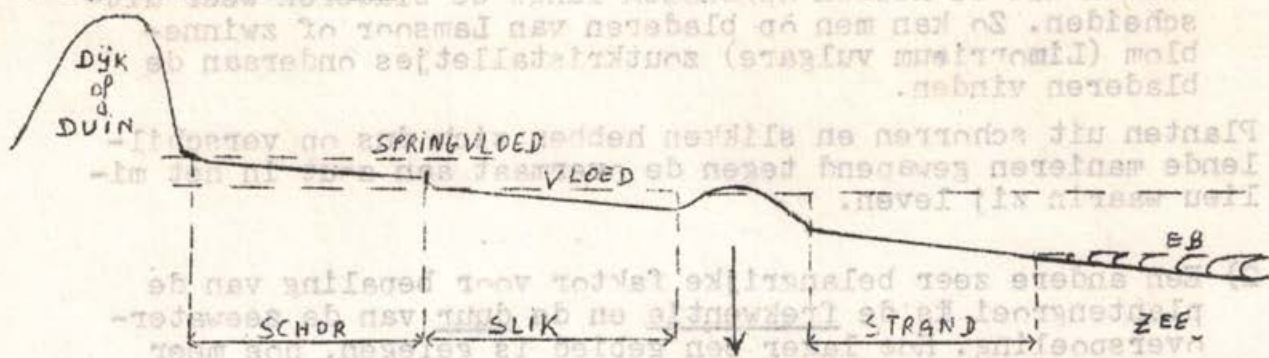
De plantengroei wordt verder besproken.

3) EEN SCHORRE (= Kwelder)

Het is een gebied dat, doordat het wat hoger ligt, niet meer elke dag door zeewater wordt overstroomd. Enkel bij springtij of bij hevige storm staat het nog onder water. Het is duidelijk dat deze gebieden slechts kunnen voorkomen buiten de dijken dus "buitendijks" is. De plantengroei wordt leger besproken. Schorren worden door dijken of duinen afgesloten van het binnenland.

Normaál ontwikkelt zich met de tijd uit een slikke een schorre door ophoging veroorzaakt door voortdurende afzetting van slikdeeltjes.

Samenvattend schema.

	Overspoeling	Bezinking
strand	2 x daags	alleen zand
slik	2 x daags	door beschutting : zand + slik = modderig
Schorre	bij storm en springtij	zand + slik

4) KREKEN en GEULEN

Het zijn als het ware verderzettingen van de slikke in de schorre. Het zijn dikwijls diepe insnijdingen in de schorren die zich bij vloed dikwijls zeer snel met water vullen. Berucht zijn zulke geulen in het Land Van Saefthinge en ook bij vele wadlopers.

DE PLANTENGROEI

1) Een gezamenlijk kenmerk van zowel strand, slik als schorre is zout, dat in tegenstelling met de binnendijkse gronden die door dijken en duinen van rechtstreekse zeeinvloed zijn afgesneden. Het is dan ook duidelijk dat planten die hier groeien dit zout moeten kunnen verdragen. Men spreekt van ZOUTMINNENDE planten (= Halofyle planten).

Hoe tegenstrijdig het ook mag klinken : planten uit de schorren hebben last om aan voldoende water te geraken. Het zee-water is een vrij gekoncentreerde zoutoplossing en het valt de planten moeilijk om daaraan water te onttrekken.

Net als planten uit werkelijk droge gebieden, zoals halfwoestijnen, hebben vele schorreplanten vlezig bladeren en stengels. Hierin kunnen ze water opslaan. Een voorbeeld is de zeekraal (*Salicornia stricta*).

Anderé zoutplanten zijn voorzien van schubjes op de bladeren waardoor de luchtcirculatie rond deze bladeren wordt afgeremd waardoor de verdamping verminderd wordt.

Een voorbeeld hiervan is de gewone zoutmelde (*Salicornia portulacastris*). Nog andere zoutplanten kunnen het teveel aan zouten dat ze hebben opgenomen langs de bladeren weer uitscheiden. Zo kan men op bladeren van Lamsoor of zwinneblom (*Limorrium vulgare*) zoutkristalletjes onderaan de bladeren vinden.

Planten uit schorren en slikken hebben zich dus op verschillende manieren gewapend tegen de overmaat aan zout in het milieu waarin zij leven.

- 2) Een andere zeer belangrijke faktor voor bepaling van de plantengroei is de frequentie en de duur van de zeewateroverspoeling. Hoe lager een gebied is gelegen, hoe meer en hoe langer het onder water zal zitten; het omgekeerde geldt voor hoger gelegen zones. Planten die lang overspoeling kunnen verdragen zullen dus lagere kunnen voorkomen dan planten die sneller sterven bij lange onderdompeling. Iedere soort zal die plaats zoeken die best voor hem is en waar er weinig concurrentie is met andere soorten.

Op deze manier kan men verschillende banden onderscheiden van planten die een bepaalde overspoelingsduur kunnen verdragen, er is een zeer mooie zonatie waar te nemen, een sterke orde. Van echt scherpe afgrenzingen kunnen we natuurlijk niet spreken in de plantenwereld. Iedere zone zal gekenmerkt worden door verdwijnen van de soorten uit de lager gelegen zone en door een toename van de soorten uit de hoger gelegen zone. Globaal genomen onderscheidt men :

a) planten van de slikken.

De laagst voorkomende soort is zeekraal. Het is een vlezige plant die in de herfst mooi bruin tot rood verkleurd en die vrij geïsoleerd groeit.

Iets hoger en al gauw door afzetting van slib tussen de planten komt het Engels slikgras (*Spartina x townsendii*) voor. Deze plant werd vroeger in Zeeland uitgezaaid in slikken om ophoging door slibafzetting te bevorderen. Daardoor konden zulke gebieden gemakkelijker worden ingepolderd.

b) planten van de lage schorre.

De overgang van een slik naar een lage schorre kan ofwel geleidelijk gebeuren, ofwel zeer bruusk als we met een afslagkust hebben te maken. (Dit is een soort trapje doordat zand en slib wordt weggeslagen). Kensoorten van de lage schorre hebben dikwijls mooie bloemen.

Iedereen kent wel de paarse bloemvelden van de Lamsoor uit het Zwin. Tussen de tapijten kweldergras vindt men hier en daar de tere witte tot roze bloempjes van de gerande en de zilde schijnspurrie (*Spergularia media* en *marina*). Op het kweldergras (*Puccinellia maritima*) zijn konijnen verzot.

De bloemen van de zeeaster (*Aster tripolium*) zijn ook juweeltjes : een geel hart met paarse lintbloempjes. Op de kreekranden staat dikwijls de gewone zoutmelde. Een schorre in bloei is inderdaad erg mooi.

c) planten van de hoge schorre.

De hoge schorre wordt nog maar zelden met zeewater overspoeld en wordt vooral door strandweeik (*Agropyron pungens*), een gras, beheerst. Verder komt er dikwijls roodzwenkgras (*Festuca rubra*) en zeealsem (*Artëmisia maritima*) voor. Melkkruid (*Claux maritima*) een wondermooie plant met okselstandige bloempjes komt er ook in voor, dikwijls ook Engels gras (*Armeria maritima*) en zilte rus (*Juncus gerardü*).

d) planten van de ontziltingswereld.

Nog hoger, tegen dijk of duin aan komen planten voor die maar weinig zout meer kunnen verdragen. Hier zijn o.a. zilverschoon (*Potentilla anserina*), grote weegbree (*Plantago major*) en de zeerus (*Juncus maritimus*) belangrijk. De invloed van zoet water (regen) wordt hier meer en meer gevoeld.

Zulk een kort overzicht van de plantengroei op zoute gronden toont aan welke orde er heerst. Iedere plant bezet zijn eigen plaats en blijft er uit de weg van andere planten die op andere plaatsen optimaal groeien.

BELANG VAN SCHORREN.

-Schorren zijn van ontzaglijk belang op ornithologisch gebied. Getuige daarvan zijn de duizenden vogels die broeden en foerageren in de 2 reservaten die ons land "rijk" is:

- Het natuurreservaat de IJzermonding;
- Het Zwin, waar jaarlijks vele vogels geringd worden om onderzoek van vogeltrek te doen.

Een hele reeks andere dieren vinden in de schorren een ideaal leefterrein o.a. : haas - konijn - bunzing - hermelijn - wezel...

-Plantkundig zijn schorren zeer merkwaardig omdat er planten voorkomen die zoutrenstent zijn. Zie uitleg hoger.

-Een ander niet te onderschatten belang van schorren is de rol die het vervult als waterkeringsgebied.

Van uitzonderlijk belang in dit verband is het verdronken land van Saeftinghe. Bij hevige stormvloed is het van belang dat het water dat naar land wordt gestuwd ergens heen kan. Een schor is een gebied dat zonder de minste schade onder mag lopen en de toevloed van water kan opvangen. Elimineren van schorren, inpolderen voor landbouw of industrie betekent dat al het water dan de rivier (in dit geval de Schelde) wordt ingestuwd waardoor het waterpeil gevoelig zal stijgen. Dijkverhoging en versteviging is dan een noodzakelijk gevolg...

Voor wie schorren en slikken van dichtbij wil leren kennen zijn er indredie vernoemde schorre reservaten regelmatig rondleidinnen.

-----000000-----

... door overpolding met weidgras alles overwe...
... koren, bakken reest... op het potentieel...
... schorren gebied ten noorden van het havenje van pros...
... gebied tot aan de Nederlandse grens waar het ver...
... bronken land van Saeftinghe erop aansluit...

EEN RESTANTJE SCHELDESCHORRE BIJ OUDE DOEL.

INLEIDING.

Langsheen de trechtermond van de Schelde vindt men op de buitendijkse gronden zeer mooie schorren. Het bekendste is zeker het Verdronken Land van Saeftinghe. Op Belgisch grondgebied waren tot enige jaren geleden nog heel mooie stroken schorre langsheen de Scheldeorden gelogen. Stukje bij beetje zijn deze gebieden ingenomen eerst door landbouwers met inpolderingen. Zij lieten echter steeds de Schelde over een bepaald gebied vrij spel!

Later kwam de industrie, eerst op de rechteroever en sinds kort ook op de linkeroever. De paardenschor in Doel werd ingenomen door de Kerncentrale tot aan de Scheldoord.

Er is echter nog een stukje over, dat om redenen van, in een vorig artikel uiteengezet, dringend aan herwaardering toe is. Het gaat om een mooi restantje schor dat gelegen is ten zuiden van het haventje van Prosperpolder en ten noorden van de Kerncentrale.

-Coördinaten : 51°20'28" NB - 51°20'04" NB
4°14'34" WL - 4°15'30" WL

Het gebied is ± 18 ha groot waarvan ± 5 ha nog zeer waardevol schor is.

Op een vluchtige inventarisatie op 10 augustus werden bijna alle kenplaten er aangetroffen.

De meest typische platen zijn :

a) van de slikke : -Engels slijkgras;
-Zeekraal;

b) van de lage schorre : -kweldergras;
-zeeaster;
-zeeweegbree;
-gerande schijnspurrie;
-zilte schijnspurrie;
-melkkruid;
-spiëskladige melde;
-schorre zoutgras;

c) van de hoge schorre : -Strandkweek;
-Riet.

BEDREIGINGEN EN BEHEERSPROBLEMEN.

Het gebied is op het ontwerp-gewestplan St-Niklaas-Lokeren voorzien als natuurgebied; een levenswaardig initiatief maar nutteloos indien er niet een minimaal beheer gevoerd wordt.

1) Schorren zijn door de eeuwen heen gebruikt als weide. Deze beweiding hielp mee de diversiteit in de plantengroei in stand te houden, op voorwaarde dat niet teveel vee op een klein stuk werd gezet. Overbeweiding heeft voor schorren heel nadelige gevolgen. Ook hier zijn ze duidelijk:

- door overbeweiding gaat kweldergras alles overwoekeren, hetgeen reeds is gebeurd op het potentieel schorregebied ten noorden van het haventje van prosperpolder tot aan de Nederlandse grens waar het Verdronken Land van Saeftinghe erop aansluit;

- er is een sterke vraat aan de zeeaster, zodat die slechts in de diepste krekken kan uitgroeien en bloeien. Slechts daar werden planten gevonden van 1m en hoger vol paarsgele bloemen (midden september);

- de gerandē schijnspurrie komt slechts voor vlakbij de Scheldeboord. Het is een overblijvende plant (= doorlevende plant die uit wortels na de winter opnieuw uitgroeit) waarvan naar de dijk toe de wortels vermoedelijk vertrapt worden;

- de permanente plasjes in het gebied worden voortdurend omgewoeld zodat de plantengroei daarin bijna onbestaande is;

- de regelmatige afstanden werden in het gebied dammen ontworpen vanaf de Schelde naar de dijk toe, vermoedelijk om het veetoe te laten bij vloed de dijk te kunnen bereiken. Hierop komen reeds planten van de ontziltingswereld voor o.a. zilverschoon.

Mits een verminderen (niet uitschakelen van belang voor diversiteit) van de beweidingsdruk zou het gebied veel waardevoller kunnen worden. Vetrapping en vraat zouden door het gebied verdragen kunnen worden. Ten allen prijze moet verdere aftakeling naar een Kweldergrasweide zoals ten noorden van het haventje vermeden worden.

2) Overgang tussen slikke en schorre is hier niet aanwezig omdat juist op deze grens een kunstmatige ophoging is gebouwd. Deze is slechts op enkele plaatsen doorbroken, daar waar de krekken uitmonden. In het zuidelijkste deel van het gebied, tegen de dijk naar de Kerncentrale aan zouden een paar gaten moeten geslagen worden die het water van de Schelde gemakkelijker in het gebied zouden toelaten.

3) In het besproken gebied liggen een aantal roestige buizen van ± 1 meter doorsnede. Zij liggen juist langs de Scheldeboord in het zuidelijk gedeelte (± 500 m langs de Schelde vanaf de Kerncentrale dijk). Zij zouden dienen om slijk en grond aan te zuigen uit schepen naar de Kerncentrale toe wanneer dat daar nodig is. Mogen die buizen daar blijven liggen wanneer later het gewestplan zal zijn goedgekeurd, of kan dit niet in een natuurgebied? Het is duidelijk dat zij de infiltratie van scheldewater in het schor bemoeilijken, dit zoute water waarvan schorreplanten en -dieren zo afhankelijk zijn.

De strook groen die men op kaart heeft getekend is toch wel het minimum dat men daar kan vragen, tussen industrie op linker- en op rechteroever. Het minste wat men dan zou kunnen is het gebied goed verzorgen.

4) Een veel algemener probleem is dat van lucht- en waterverontreiniging. Het schorretje is omringd door industrie. Nu al ziet men op de plasjes dunne filmen van olieachtige materie die in de zon alle kleuren reflecteren, en dan is linkeroever nog niet eens geïnstalleerd.

Dat de kwaliteit van de planten- en dierenwereld erg afhankelijk is van het scheldewater is in een vorig artikel over schorren reeds uiteengezet.

- 5) Een mogelijk bedreiging voor de toekomst is het programma dat is goedgekeurd betreffende dijkophoging en versteviging. Dat deze bedreiging erg belangrijk kan worden voor vele natuurgebieden en natuurparken blijkt al, als men ziet dat het natuurpark Scheldeland zich uitstrekt langsheen de Schelgedijken. Gaat men de grond ervoor uit die gebieden halen? En ook in Oude Doel zal men de grond ergens vandaan moeten halen, toch niet uit het schor hopen we.

KONKLUSIE.

Waarom zo'n kabaal rond een schorretje aan de Schelde als daar vlakbij het grote Land van Saeftinghe ligt? Beste lezer, het gaat hier om het laatste stukje Belgisch Scheldeschor van betekenis. Hebben schorreplanten en dieren in België niet het recht om te leven. Kan dat alleen maar enkele kilometers verderop? Integendeel, een stimulans zou het horen te zijn om het gebied aan te sluiten met het Nederlandse. Het loont echt wel de moeite. Plant en dier vragen het ons; doen wij, Belgen, het ...?

Bronnen en interessante lektuur.

- Herberigs H.; 1962 - Het reservaat van de IJzermonding te Nieuwpoort.
Bull. Belg. Nat. en Vogelreservaten 1961 : 40-41
- Houwen p.; 1962 - Ornithologisch belang van het reservaat de IJzermonding te Nieuwpoort.
Bull. Belg. Nat. en Vogelreservaten 1961 : 45-47
- Kesteloot E.; 1962 - Geologisch en botanisch belang van het reservaat de IJzermonding te Nieuwpoort.
Bull. Belg. Nat. en Vogelreservaten 1961 ; 42-44
- Noirfalise A.; Hubbé J.; Delvingt W.; 1970
- De natuurreservaten van België p.144
Ministerie van Landbouw, Bestuur van Watters en Bossen Brussel.
- Goetghelewe P.; - IJzeralluraate Nieuwpoort
- Burggraeve G.; - De vegetatie van het Zwin
Bull. Belg. Nat. en Vogelreservaten 1975 :
31-37

EEN DUIDELIJK STREEFDOEL :

BEPERKING INDUSTRIALISATIE L.O.

Naar aanleiding van de Wereldmilieudag (15 juni) heeft het Bovennederlandsche Afdelingscomité Beveiliging Leefmilieu Linker-Oever een oproep gericht aan de Staatssecretaris voor Streekeconomie en Ruimtelijke Ordening om een initiatief te nemen dat ertoe zou kunnen leiden dat de industrialisatie van de Linker-Oever gedurende de eerstvolgende 25 jaar beperkt zou blijven tot ongeveer de helft van de thans door het ontwerp-gewestplan voorziene oppervlakte.

ABBLO wijst erop dat tot de ontwikkeling van de Linker-Oever besloten werd nu meer dan 10 jaar geleden, op een ogenblik dat ten aanzien van de industriële expansie, de kwaliteit van de arbeid, de milieubescherming, de grondstoffenvoorziening en de landbouw nog totaal andere opvattingen op gang maakten. Hoewel deze opvattingen nog vaak gehoord worden is het toch duidelijk dat t.a.v. deze problemen nieuwe gezichtspunten zijn ontstaan en de westerse samenleving enkele jaren geleden een nieuw tijdperk is ingetreden.

De plannen voor de Linker-Oever voorzien de uitbouw van een grote industriehaven en van petro-chemische industrie; uiteraard zijn beide met elkaar verbonden. De zekerheid van bevoorrading van grondstoffen van deze soort industrie is door de politieke gebeurtenissen der laatste jaren (politieke gebeurtenissen die totaal buiten de controle vallen van de Belgische regering, a fortiori van de instantie(s) belast met het havenbeheer op de Linker-Oever) sterk ondermijnd. Zelfs aangenomen dat de kwantitatieve bevoorrading minder problemen zal opleveren, dan blijft het zoveel grotere probleem van een voldoende bevoorrading tegen door de industrie competitief geachte prijzen. Deze onzekerheid van bevoorrading is te groot om in volle ernst de op de Linker-Oever voorziene industriële vestigingen lange tijd op voorhand te kunnen plannen.

Vaak gehoord argument voor een maximalistische uitbouw van de Linker-Oever is de nood aan tewerkstelling. ABBLO wenst ten volle de nood aan voldoende tewerkstelling te onderlijnen. Dit 'recht op arbeid' dient echter gerealiseerd te worden in de zin van 'recht op zinnvolle, afwisselende, creatieve arbeid'. Het hoeft geen betoog dat de tewerkstelling in de petro-chemie niet aan deze door de arbeiders en hun organisaties terecht gestelde eis beantwoordt. Wat meer is, het aantal arbeidsplaatsen in de petro-chemische nijverheid is zeer klein, vooral per ha. (de petro-chemie is kapitaalsintensief maar arbeidsextensief).

Om al de bovengenoemde redenen was ABBLO van mening dat zo maar mogelijk een beslissing dient genomen te worden om de ontwikkeling van de Linker-Oever op een planmatige wijze te beperken gedurende de eerstvolgende 25 jaar tot ongeveer de helft van de door het gewestplan voorziene oppervlakte.

Bovendien is de industrie die door de promotoren van de Linker-Oever gewenst wordt producent van half-fabrikaten. De groeiende bewustwording én de financiële macht van de petroleumproduceernde landen zal er zonder enige twijfel toe leiden dat over enkele jaren in die landen zelf de half-fabrikaten op basis van petroleum zullen vervaardigd worden. M.a.w. de tewerkstelling in de petro-chemische half-fabrikaten industrie heeft op middellange termijn weinig rooskleurige vooruitzichten.

De petro-chemische industrie stelt grote problemen voor de milieubescherming. Het is duidelijk dat een groot aantal van deze problemen in de eerstvolgende jaren opgelost zullen zijn. Een aantal andere problemen echter zijn niet oplosbaar tenzij door een enorme energie-bijdrage en een veilige, onbepaalde energievoorziening behoort nu eenmaal evenmin tot de toekomstige zekerheden. Zelfs een uitermate grote ontplooiing van de techniek om de verontreinigingsproblemen op te lossen (een oplossing die technisch gezien toch zal stranden op een voldoende energievoorziening) zou slechts kunnen plaats vinden door een enorme kapitaal-imput; deze kapitaal-bijdrage zou slechts kunnen gebeuren ten koste van gesupprimeerde uitgaven van andere kapitaalsbehoeften die maatschappelijk gezien meer wenselijk geacht worden.

Wellicht is de opvatting over de landbouw het meest veranderd sinds tot de ' ontwikkeling ' van de Linker-Oever besloten werd. De Linker-Oever-beslissing werd genomen op een ogenblik dat ' graan als pressiemiddel ' een nog voor ons onbekend begrip was en dat de grootschaligheid van de landbouw sterk door het Mansholtplan gepropageerd werd. De resultaten van dit plan zijn niet zoals voorzien, de milieugevolgen ervan zijn nefast en de landbouwers willen het niet of nauwelijks; wat het eerste punt betreft volstaat het de internationale politiek te volgen !

Landbouw in Vlaanderen wordt vaak afgeschreven met het argument van de ' wereldwijde arbeidsverdeling ', m.a.w. landbouw in Noord-Amerika of de derde wereld. Maar de derde wereld wenst de rol van 's werelds voedselvoorzieners niet en voor ons maakt het uiteindelijk weinig verschil of we ons afhankelijk opstellen inzake voedselvoorziening t.o.v. Noord-Amerika of t.o.v. de derde wereld. Bijgevolg mag het niet verantwoord genoemd worden meer landbouwgrond te doen verdwijnen dan echt nodig is.

Om al de bovenstaande redenen was ABBLO van mening dat zo snel mogelijk een beslissing dient genomen te worden om de ' ontwikkeling ' van de Linker-Oever op een planologisch verantwoorde wijze te beperken gedurende de eerstvolgende 25 jaar tot ongeveer de helft van de door het gewestplan voorziene oppervlakte.

DOSSIER KERNENERGIE

Op een persconferentie te Brussel; waarop uit het Waasland, naast de ABLLC-vertegenwoordigers, alleen senator De Bondt aanwezig was; hebben de Verenigde Aktiegroepen voor Kernstop (VAKS) een dossier 'Kernenergie' voorgesteld. De Vaks is een samenbundeling van een 20-tal groepen in Vlaanderen die een (voorlopige) stop van de bouw van kerncentrales voorstaan, een zg. moratorium.

Aan het boek DOSSIER KERNENERGIE, BALANS VAN EEN KOLLECTIEF ZELFMOORDPROGRAMMA, uitgegeven door de Verenigde Aktiegroepen van Kernstop, hebben een 20-tal mensen meegewerkt, in opdracht van hun overtuiging. Samen met wat de Heer K.POMA, Staatssecretaris voor het Leefmilieu, schrijft in zijn "Woord Vooraf" tot het boek, hopen wij dat het moge bijdragen tot het openbaar nucleair debat, dat zeker gehouden moet worden.

De schrijvers hebben ernaar gestreefd op het door hen bestreken terrein zoveel mogelijk materiaal samen te brengen over zoveel mogelijk aspecten van kernenergie.

Laten we ons beperken tot het summier opsommen van een aantal voorbeelden.

In het hoofdstuk over kernenergie en milieu wordt in verband met de veiligheid in België de vraag gesteld: "Waar kan je als burger terecht om na te kijken hoe het staat met de veiligheid van kerninstallaties?" (p.35) Dat dit een retorische vraag is, wordt o.a. geïllustreerd met een bespreking van een accident te Mol waarbij de Heer Janssen hevig werd bestraald; met een beschrijving van door radium radio-actief besmette Kempense landbouwgronden en de beleidsperikelen in verband hiermee.

Naast de vele en onopgeloste technische moeilijkheden in de kernindustrie, b.v. problemen met lasfouten, splijtstoftabletten en noodkoelsystemen, wordt gewezen op de menselijke factor: B.v. de verwarring in de zoutmijn te Kansas, waarvan men dacht dat die absoluut dicht was, en dus zagezegd geschikt voor berging van radio-actief afval, maar die in werkelijkheid niet dicht bleek te zijn; het in Duitsland en Amerika verloren of gestolen nucleair materiaal en afval.

Bij de mogelijkheden tot sabotage en misbruik zijn het niet enkel de terroristen, maar andere, in het establishment gevestigde personen die nucleaire energie kunnen misbruiken. Dit is al gebleken met het radio-actief watercomplot in Italië waar de directeur van het atoomonderzoekcentrum van Ispra tot de samenzweerders behoorde.

Dit en talrijke andere voorbeelden wijzen op het gebrek aan openheid vanwege de verantwoordelijken, de steeds weer opduikende menselijk fout, waarna, doordenkend met Alvin Weinberg, gewezen directeur van het nationaal laboratorium voor kernenergie van Amerika, die nucleaire energie een "pakt met duivel" noemt, we stellen dat kernenergie een perfecte technologie vereist, uitgevoerd door perfecte mensen in een perfecte en perfect blijvende wereld.

Tegenover het alomgeroemde Rasmussenrapport wordt de kritiek geplaatst van o.a. de Union of Concerned Scientists, de Amerikan Physical Society en het Amerikaanse Ministerie voor het Leefmilieu, die zowel op de methode als de resultaten van het rapport ernstige kritiek hebben.

De stralingsnormen van het ICRP, namelijk de straling "zo laag als mogelijk te moeten houden", krijgen een speciaal accent als de ervaring o.a. in Duitsland en Amerika aan toont dat de stralingsbelasting in de nucleaire sector stijgt.

De nucleaire vervuiling is een mondiaal probleem door transport in lucht, water, bodem en het voedsel: radioactiviteit kan in sommige organismen tot duizenden malen geconcentreerd worden en speciaal kinderen kunnen een grote belasting krijgen. De gevolgen hiervan kunnen werken over lange tijd en hier speelt de tijd in het voordeel van de kernenergie die met deze tijd een alibi heeft.

Nochtans zijn in het boek voldoende gegevens verzameld om de valsheid van dit alibi aan te tonen. Ook in verband met het dumpen van nucleaire afval in zee werd al in 1966 door Polikarpov gewezen op het feit dat het dumpen in zee moet ophouden, dat de zee geen nucleaire vuilnisbelt mag worden. Dit is een stelling die ook door ons Staatssecretariaat voor het Leefmilieu wordt verdedigd.

Thermische invloeden hebben tot nu toe bij ons te weinig aandacht gekregen, tenzij ontstellende veralgemeningen, en dreigen weer aan de aandacht te ontsnappen voor wat het kustgebied betreft. Nochtans is hier blijvende waakzaamheid geboden. Immers, de zee blijft een aantrekkelijke mogelijkheid, waarbij echter gewezen moet worden op het feit dat nucleaire centrales een veel grotere koelwaterheffing hebben dan fossiele, dat ze dus een veel grotere bedreiging zijn voor het water en het leven in dit water en dit op thermisch, chemisch en mechanisch gebied.

Met de menigvuldige verkeerde voorstellingen over o.a. de oneindigheid van de zee, was het meer dan hoog tijd dat van onze Noordzee een bevattelijk beeld werd gegeven: deze zeer productieve zee, die met amper 1/25.000ste deel van de inhoud der wateren van alle zeeën 1/20st van de totale wereldvisproductie oplevert, die in haar produktiviteit al is aangetast door de 80 km³ afval die een van haar belangrijkste delen, de Continentale Kustzone, jaarlijks moet verwerken. Dit biologisch unicum mag niet worden aangetast.

Het is daarom goed nieuws te horen dat de studies van het Staatssecretariaat van Wetenschapsbeleid over de Noordzee toch verdergezet worden.

Ten opzichte van het ondemocratische beleid inzake nucleaire energie wordt de verstrengeling van de privé-belangen met de openbare sector besproken, waarbij gesteld wordt dat de privé-belangen overheersen. We herinneren ons in dit verband de sluier die blijft hangen over de zogenaamde bestelde kerncentrales, waarover ten andere de Commissie van Wijzen zich niet eens mocht uitspreken. Ook de samenstelling en werking van de interkommunales is relevant, evenals de haast waarmee de elektriciteitsbedrijven al in 1974, volgens hun eigen woordeboek "aan de vooravond van de vernieuwing der contracten" -te vernieuwen in 1984- aandrongen op deze vernieuwing.

Er wordt soms gesteld dat kernenergie verplicht is omdat klassieke grondstoffen uitgeput geraken. De gegevens van o.a. de Cub van Rome, van prof. Odell; juistere inzichten in de voorspellingen inzake energiegroei, de enorme voorraden in de Noordzee, de mogelijkheden van een alternatief energiebeleid zetten de nucleaire verplichting op losse schroeven. Zo geeft een recent rapport van het Nederlandse Koninklijke Instituut van Ingenieurs een model, waarbij een verminderde groei realiseerbaar is tot 1,7 % met daarbij nog eens 20 % besparingsmogelijkheden met de huidige technieken.

Het is onmogelijk in dit korte bestek een volledig beeld te geven van wat in dit boek aan materiaal is samengebracht. Wij leggen echter de nadruk op het feit dat nucleaire en ook andere energievormen afhankelijk zijn van de fundamenteel-maatschappelijke vraag waarvoor we eigenlijk energie gebruiken. Hierover Prof. Böhn: "Het energieprobleem is een probleem van middelen. Problemen die middelen betreffen; moeten beoordeeld worden met het oog op de doeleinden waarvoor de middelen vereist zijn. Aan de andere kant moet men ook de vraag stellen of het nastreven van bepaalde doeleinden wel verantwoord is in verhouding tot de middelen die vereist zijn om deze doeleinden te bereiken." Hier maken wij een duidelijk onderscheid tussen middel en doel: m.a.w. wat goed is voor de elektriciteitsmaatschappijen, is niet ipso facto goed voor de gebruiker.

Een en ander zet ertoe aan met de grootste klem aan te dringen op het openbaar nucleair debat. Er zijn immers meer en meer tekens van bindende opties die genomen zouden kunnen worden vóór het debat heeft plaatsgehad:

- besreding van eventuele uitbreiding van Eurochemic;
- de onderhandelingen tussen regering en de groep Empain i.v.m. Acec, waarbij nucleaire orders hun rol spelen.

In dit verband vraagt VAKS zich af, en dit in alle ernst, of de besluiten al dan niet grotendeels vastliggen vóór het debat wordt gehouden.

Zelf tilt VAKS niet zo zwaar aan de Europese energiepolitiek. Deze moet immers niet naar haar woorden, maar wel naar haar daden geëvalueerd worden. Dat deze daden tot nu toe falikant zijn; moge blijken uit een zeer interessant rapport (10 juni 1976; Europees Parlement, Zittingsdocument n° 133/76) waarin de mislukking van de Europese energiestrategie op een verassend terleurgestelde toon wordt toegegeven en besproken.

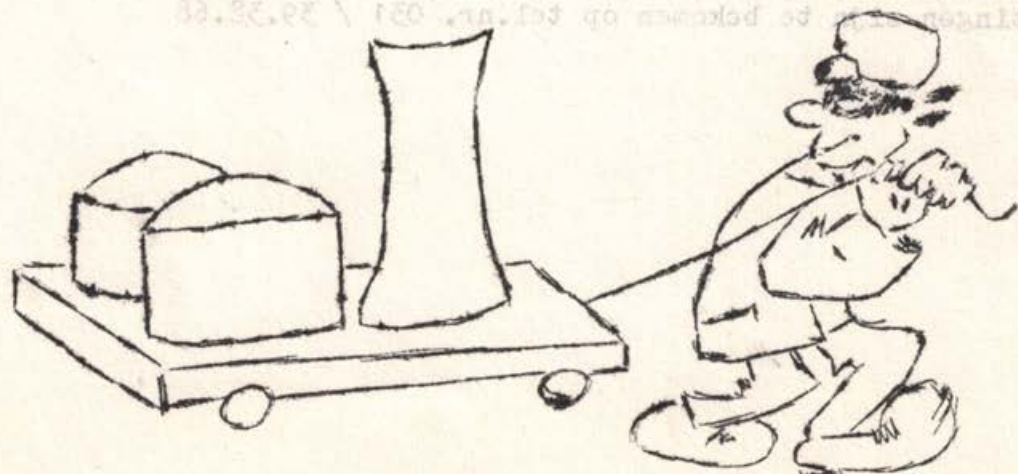
Al met al stellen we tegenover de door elektriciteitsmaatschappijen en overheden zo geroemde veiligheid van kernenergie een van de volgende feiten :

-Toen juffrouw Dr. Dixy Lee Ray, voorzitter van de Amerikaanse Commissie voor Atoomenergie werd gevraagd hoe het mogelijk was dat een massaal lek van 436.000 liter hoogradio-actief afval is kunnen ontsnappen in een periode van anderhalve maand uit een goedgecontroleerde, zorgvuldig bewaakte, streng beheerde bergplaats van de Atoomenergiekommissie, vooraleer er werd ingegrepen, - hoewel ook dit ongeluk tot de zgn. onmogelijke ongelukken behoorde - antwoordde ze : "Het had niet mogen gebeuren zoals het nu is gebeend."

Zoveel blijft dan over van tekentafelveiligheid.

In zijn "Woord Vooraf" tot het boek vergelijkt dhr. K.POMA de kernenergie met een sneltrein die in gang is gezet zonder remmen.

Met dit boek hebben de auteurs duidelijk willen maken dat er geen nucleaire sneltreinen meer op het spoor gezet mogen worden. Er rijden er al teveel zonder remmen.

INFORMATIE OVER DE L.O. IN DE HANDEN VAN DE ANTWERPSE HAVENLOBBY.

Met spanning heeft gans Vlaanderen gedurende de laatste dagen van juni de ontwikkelingen rond de eventuele overname van het dagblad de Standaard gevolgd. Resultaat van de vele onderhandelingen rond de Standaard was en is dat de nieuwe eigenaars van die krant de Antwerpse havenlobby is.

Deze havenlobby is er in de eerste plaats op uit de maximalistische expansie van Antwerpen op de Linker-Oever ten koste van alles te bevorderen.

Wie bij de Brusselse machtscentra, waar over de toekomstige wel en wee van de Linker-Oever beslist wordt, gehoor wil vinden is tactisch een stapje voor als over die bepaalde aangelegenheid een artikel in de Standaard was verschenen dat de actie in een gunstig daglicht stelde.

Vandaar dan onze vrees, nu de Standaard in de handen van de havenlobby is gevallen, dat berichten over de milieuverontreiniging op de Linker-Oever, over de situatie in Doel, over de redelijkheid van het argument om de Linker-Oever in de eerste fase slechts voor de helft te "ontwikkelen", over de harde noodzaak aan een structuurplan van de Linker-Oever, nog nauwelijks in Standaard zullen verschijnen.

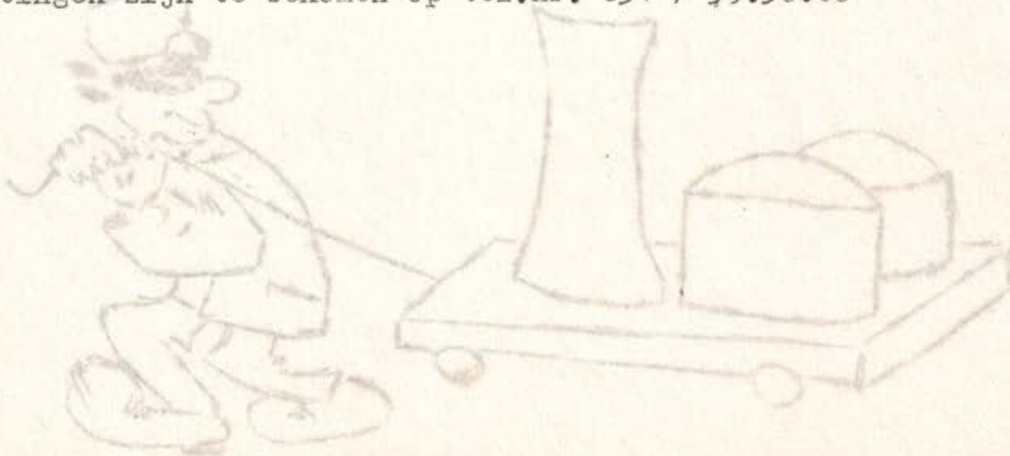
AKTIEKERN AKTIEF OP LINKER - OEVER .

Met de medewerking van ATVL (nieuw opgericht Aktiekomitee Tegen de Verspilling van Landbouwgronden) wordt een kursus KERNENERGIE ingericht op 11 en 12 december.

Via een film over kernenergie zullen de technische aspecten en de economische rendabiliteit van kernenergie aan bod komen.

Tevens wordt de rol van de politiek en de actiegroepen in deze ontwikkeling uitvoerig belicht.

Het week-end heeft plaats in KIELDRECHT, Beukenlaan 36 en inlichtingen zijn te bekomen op tel.nr. 031 / 39.38.68

DE MILIEU-EFFECT RAPPORTAGE

"Bijzonder kwalijk is het feit dat bij vele plannen al vergaande stappen tot realisering zijn gekomen voordat vergunningsaanvragen ter inzage zijn gelegd, laat staan alle vergunningen verleend. Ook de spreiding in aanvragen, waardoor men bij de eerste geen integraal overzicht van de te verwachten gevolgen voor ons milieu heeft, moet onjuist worden geacht" schreef de (Nederlandse) Stichting Natuur en Milieu in haar jaarverslag over 1974. En voor de GAL-krant (tijdschrift van het Gents Aktiekomitee Leefmilieu) zei Prof. Heyndrickx: "Het gaat toch niet op dat men eerst een bouwtoelating geeft aan een bedrijf zonder er rekening mee te houden wat voor bedrijf er komt."

Sinds 1970 is in de Verenigde Staten een procedure in gebruik die aan deze ergerlijke toestanden veel kan verhelpen. De procedure werd ingesteld door de "National Environmental Policy Act of 1969" (NEPA), een soort kaderwet voor milieubescherming.

§102(2)(C) van deze wet bepaalt dat: in ieder voorstel of aanbeveling dat de kwaliteit van het leefmilieu op een ernstige wijze kan beïnvloeden, de verantwoordelijke van het betrokken ministerie een gedetailleerd verslag moet voorleggen over:

- a) de gevolgen op het Leefmilieu van dat voorstel;
- b) alle schadelijke gevolgen op het leefmilieu die absoluut niet kunnen vermeden worden als het voorstel wordt uitgevoerd;
- c) alternatieven voor het voorstel;
- d) de verhouding tussen het plaatselijk "gebruik" van het leefmilieu enerzijds en het bewaren en het bevorderen van de productiviteit op lange termijn anderzijds;
- e) elk onherstelbaar verlies aan natuurlijke grondstoffen als de voorgestelde actie wordt uitgevoerd;

Wat meer is, vooraleer dergelijk gedetailleerd verslag over de invloed op het leefmilieu in te dienen, is de verantwoordelijke van de betrokken dienst verplicht overleg te plegen met en het advies in te winnen van iedere staatsdienst of lokaal bestuur met enige bevoegdheid of speciale kennis inzake de voorgestelde actie. Een exemplaar van al deze adviezen moet het voorstel vergezellen gedurende de hele administratieve procedure. Al deze adviezen moeten beschikbaar zijn voor het publiek.

Amerikaanse milieuverenigingen (1) zijn bijzonder gelukkig met deze verplichting tot milieu-effect rapportage (2). Want een gerechtshof heeft in een uitspraak over bovenvermelde procedure gesteld dat het belangrijkste doel ervan is de informatiemogelijkheden van het publiek te verhogen.

Volgens de Amerikaanse milieubeschermingsverenigingen zijn er vier essentiële voordelen verbonden aan deze procedure.

1. Het milieu-effect rapport brengt de milieugroepen op de hoogte van een voorgenomen handeling en zulks minstens 90 dagen vóór de beslissing valt. Vóór 1970 in de U.S.A., en nog steeds bij ons, zijn milieuverenigingen en publiek dikwijls niet op de hoogte van voorstellen en plannen die het milieu schaden, tot de uitvoering al begonnen is, soms zelfs al voltrokken.
2. Niet alleen worden de milieuverenigingen op de hoogte gebracht van mogelijke toekomstige aanslagen op het milieu, ze krijgen er ook alle mogelijke informatie over en een overzicht van de alternatieven, want het milieu-effect rapport moet gedetailleerd al de mogelijke gevolgen op het leefmilieu aangeven. Anders kan de milieugroep slechts met veel moeite aan deze informatie geraken. Belangrijk is ook dat deze soort informatie als bijzonder betrouwbaar wordt beschouwd door de officiële instanties want de informatie komt van een officiële instantie.
3. De informatie stelt de milieugroep in staat om gedurende de uitvoering van een project na te gaan of de uitvoering wel gebeurd overeenkomstig de wijze die in het milieu-effect rapport beschreven wordt. Het rapport bevat voldoende gegevens opdat wetenschapsmensen eventueel een tegen-advies zouden kunnen opstellen.
4. Naar echt Amerikaanse gewoonte worden vele beslissingen door de rechter genomen. Het milieu-effect rapport biedt de kans om een beslissing van een bepaalde ministerie of een bepaalde dienst door de rechtbank te laten vernietigen.

Het moet gezegd worden dat de Amerikaanse milieuverenigingen er zelf hard voor gewerkt hebben dat deze procedure zo'n handig milieuinstrument is geworden. Telkens wanneer een bepaalde dienst probeerde enig gegeven achter te houden, deden ze deze dienst een proces aan, een proces dat meestal gewonnen werd.

Zo is er een uitspraak van het gerechtshof dat de Atoom Energie Commissie verplichtte om alle gegevens over de snelle kweekreactor bekend te maken nog terwijl dit snelle kweekreactorproject onder studie was, want, stelde de rechter, "door te wachten tot de technologie het stadium van de totale commerciële bruikbaarheid bereikt heeft vóórleer de mogelijke schadelijke gevolgen op het milieu worden onderzocht, zonder twijfel nadeel zal berokkenen aan het ernstig in overweging nemen van de kosten om het milieu te beschermen."

Dezelfde National Environment Policy Act of 1969 geeft ook een speciale taak aan de milieuverenigingen. Die wet heeft tot doel (§101,b) een kwaliteitsvol leefmilieu aan de Natie te bezorgen. Wanneer nu een bepaald voorstel van de regering of van een andere dienst niet met dat doel stroökt, kan een milieugroepering de beslissing van die dienst door een gerechtshof nietig laten verklaren. Tot nu toe is het nog niet voörgevallen dat een gerechtshof inging op dergelijk verzoek van den milieugroepering maar wel hebben meerdere uitspraken van het gerechtshof erop gewezen dat het milieu-effect rapport meer moet zijn dan een bekendmaking van gegevens inzake de milieugevoogen van een bepaald voorstel maar dat de milieu-effect rapportage een nieuwe wijze van besluitvorming inluit en dat bijgevolg er scherp moet op toegeziën worden of de nadelen op het leefmilieu wel voldoende objectief benaderd worden.

Om het af te ronden, de milieu-effect rapportage is in de Verenigde Staten van Amerika een efficiënt wapen gebleken voor de milieubescherming; de milieubeschermingsverenigingen hebben er echter zelf uiterst hard voor moeten werken.

-----000000-----

De akte van deze milieugroep wordt door tal van experts en wetenschapslieden, die niet alleen achter 508-Westerscheide staan, maar ook achter hun steun zijn uitgegaan.

In wezen is deze stroomlijn het stand gekomen door de ramp in Hulsbroek op 3 januari 1976, waarbij praktisch geen het gemeentelijk gebied onder water kwam te staan.

En eerste grote activiteit van deze vereniging was een schiedverkenning op 8 mei 1976. Van Hulsbroek tot Tappenberg hebben een 300-tal belanghebbenden, Vlamingen en Nederlanders, vanop een boot kunnen zien dat er veel moet gedaan worden om de toestand van de dijk te verbeteren en de polder die er achteraan ligt te versterken.

- (1) De rest van dit artikel steunt op een nota van Thomas Steel & Sarah Chassis/Natural Resources Defense Council Inc., Nrw York.
- (2) Deze term is een vërtaling, door de Nederlandse ambtenaren, van Environment Impact Statement.

Ben mandelijke titel: "508-Westerscheide". Lidmaatschap + abonnement op dit blad betalen ommer 150,-. (De starten op bankrekening nr 068-0009750-00 van 508-Westerscheide, Nieuwsteat 291 BOM.

Nieuw Milieutijdschrift

Onlangs werd te Boom de v.z.w. SOS Westerschelde opgericht. Deze nieuwe v.z.w. werd gesticht door vertegenwoordigers van Leefmilieu-Aktiegroepen uit ongeveer 25 gemeenten en steden, die in het Westerscheldegebied liggen. Uit Nederland was een afvaardiging van SOS-Oosterschelde overgekomen. Met deze waterorganisatie worden regelmatig Kontakten onderhouden.

Ter kennismaking met dit opbouwwerk, belichten wij enkele punten uit de statuten :

De vereniging heeft een concrete werking:

- 1) Het organiseren van educatieve informatie en het verstrekken, aan de bevolking, van dokumentatie over de Schelde en de waterwegen.
- 2) Vanuit de bevolking inwerken op de beleidsorganen.
- 3) Het kontakt tussen technici, de belangen-groepen (waaronder de bevolking) en politici stimuleren en verbeteren.

De actie van deze milieugroep wordt door tal van experts en wetenschapslui, die niet alleen achter SOS-Westerschelde staan, maar ook actief hun steentje bijdragen.

In wezen is deze groepering tot stand gekomen door de ramp in Ruisbroek op 3 januari 1976, waarbij praktisch gans het gemeentelijk grondgebied onder water kwam te staan.

Een eerste grote activiteit van deze vereniging was een Schelde-verkenning op 8 mei j.l.

Van Ruisbroek tot Terneuzen hebben een 300-tal geïnteresseerden, Vlamingen en Nederlanders, vanop een boot kunnen zien dat er veel moet gedaan worden om de toestand van de dijken te verbeteren en de bewoners die er achter wonen, werken, ontspanning nemen een duidelijk gevoel van veiligheid te geven. De "veiligheid", het meest elementaire begrip, vormt de hoofdbekommernis van SOS-Westerschelde.

Een maandelijks tijdschrift kwam eveneens tot stand, onder de titel : "SOS-Westerschelde".

Lidmaatschap + abonnement op dit blad bedragen amper 150,-fr. (testarten op bankrekening nr 068-0609520-96 van SOS-Westerschelde, Nielsestraat 59; BOOM.

BEZWAREN tegen de UITBOUW van een VAKANTIEDORP te KEMZEKE

1. Toelichting van de plannen.

Het vakantieoord zou aangelegd worden in de huidige gemeente Kemzeke, noordelijk van het domein De Wal. Het gebied is met die bedoeling gereserveerd op het ontwerp gewestplan Sint-Niklaas-Lokeren als zone voor verblijfsrecreatie. Konkreet zou het dorp bestaan uit een aantal verblijven met de nodig infrastructuur. Verder zijn er handelsuitbatingen, recreatie- en sportterreinen voorzien. Het schaalmodel valt te bezichtigen in "De Wal"; woningen zijn gepland in het oranje-gebied; de recreatie- en sportzones in de noordelijker gelegen landbouwzone.

In een aankondiging in het weekblad "Libelle-Rosita" (nr.20 van 14 mei '76) stond te lezen :

"Rust en privacy in het vakantieoord De Wal. Om diverse redenen neemt het zoeken naar een tweede verblijf in eigen land steeds toe. In het domein De Wal, gelegen te Kemzeke, vonden de promotors een uitgelezen plaats voor de oprichting van een groots opgevat vakantieoord. De plannen voorzien de inplanting van 800 à 900 bungalows met de nodige infrastructuurwerken, de algemene verblijfsakkomodatie, de inplanting van handelsuitbatingen, de aanleg van recreatie- en sportzones en een centrum voor algemene dienstverlening. Het eigenlijke vakantieoord zal strikt privé zijn en niet toegankelijk voor onbevoegden." De uitvoering zou in handen zijn van de Nederlandse Kokgroep.

De bungalows worden nu reeds te koop aangeboden.

De plannen zijn op zijn minst dubieus te noemen. Er wordt gesproken over de inplanting van 800 à 900 bungalows, handelsuitbatingen, verblijfsakkomodatie. Dit is onmogelijk op het hiervoor voorziene terrein van 4 tot 5 ha. Ofwel wordt de kandidaat-koper in het oetje genomen ofwel zijn er plannen voor een heel groots vakantieoord, maar dan zal er meer terrein nodig dienen te zijn, terrain dat nu nog landbouwzone is.

2. Bezwaren.

Daar waar noordelijk Stekene en Kemzeke reeds verminkt werden door weekendhuizen is dit gebied nog helemaal vrij van weekendhuizen. Het landschap is praktisch ongeschonden. Er is hier nog open ruimte zonder bebouwing.

Het gebied zelf en de omliggende gebieden zijn biologisch zeer waardevol (zie verder). Rust is hier een eerste vereiste, alleen passieve recreatie is duldbaar.

De aktieve recreatie zou hier weerom een punt zetten achter een natuurgebied. Aktieve recreatie met eventueel een vakantieoord hoort thuis rond het ontzavelingsgebied te Stekene. Het natuurgebied "De Stropers" zou hierdoor een te hoge rekreatiedruk krijgen en eveneens aan waarde verliezen.

De vervuiling, meer bepaald de watervervuiling, die dit vakantieoord zou meebrengen zou problemen geven voor het waterwinningsgebied in Nederland, op nog geen 300 meter van het geplande dorp. Dit waterwinningsgebied wordt grotendeels gevoed door de Voorhoutbeek die langs het geplande dorp loopt en die de omliggende gebieden afwatert (er is geen riolering aldaar).

Het gehele opzet is louter speculatie en winstbejag. Er zit geen enkel sociaal motief aan vast.

3. Biologische waarde.

Voor de biologische waardebeoordeling van het bedreigde gebied moet de onmiddellijke omgeving opgenomen worden in de besprekingen; het is niet mogelijk het bedreigde gebied en omgeving van elkaar los te koppelen. Het gebied is voor de landbouw minderwaardig (droge zandgrond). Het werd tot voor een tiental jaren gebruikt als "vagen" om het vlas te bleken. Nu worden er nog enkele percelen om de 2 à 3 jaar bezaaid. Voor de rest ligt het gebied braak, sporadisch begraasd door een kudde schapen. We kunnen er drie waardevolle biotopen onderscheiden:

A. De vaaggronden: periodiek en definitief verlaten akkers. Door plotsse beheerswijzigingen en de relatief hoge stikstof- en fosforgraad van de bodem (vroegere bemesting) ontstond een soortenarme grasvegetatie met veel storingsplanten, vb. distels. De langst verlaten en af en toe betreden stukken herbergen reeds een interessante vegetatie. Ook langs de houtwallen is de vegetatie rijker door inwijking van soorten uit dit milieu (adelaarsvaren, wederik). De vegetatie behoudt hier echter haar gestoord karakter. Als typische planten vinden we : avondskoekoeksbloem, duizendblad, schermhavikskruid, Sint-Janskruid, smalle weegbree, kruipende boterbloem, moerasrolklaver, vlasleeuwebek, bosdroogbloem, adelaarsvaren, akkerwinde ... Op meer stabiele plaatsen : muizenoortje, vogelpootje, hazepootje, reigersbek, akkerhoornbloem, zandbauwtje. De avifauna op deze droge graslanden bestaat uit slechts enkele soorten : leeuwerik, kievit, graspieper, roodborsttapuit. Op trek komen hier heel wat vogels foerageren : wulp, regenwulp, groenpootruiter, tapuit, paapje, boomleeuwerik als de meest zeldzame soorten.

B. Heide, heischraalgrasland en pijpestrootjesvegetatie

Deze stukjes herbergen de laatste restanten die dit gebied overdekte. Langs de paden wordt zij in stand gehouden door betreding. Vele vogels uit voorgaand biotoop vinden hier broedgelegenheid. De grotere heidestukken geven enkele specifieke broedvogels als springhaanrietzanger; als planten : struikhein, trekruis, pijpestrootje, kruipganzerik; brem, liggend walstro, rivinusviooltje, gladde witbol...

C. Houtwallen en bosjes.

Zowel de vaaggronden als de heidestukjes worden omzoomd door houtwallen en bosjes. Ze geven een sterk wisselend karakter aan het geheel en zijn landschappelijk zeer vormgevend. Deze houtwallen worden vooral gevormd door zomereik, wilg, esp, spokkenhout, lijsterbes, grouwe abeel, zwarte els, bergvlier, meidoorn en kruipwilg, gagel, drechts krentenboompje en enkele braamsorten.

In de onmiddellijke omgeving en onder deze houtwallen vinden we : wederik, valse salie, wijfjesvaren, kamperfolie, melk-eppe, schermhavikskruid, kattestaart, bitterzoet, kale jonker, waternavel, rood zwenkgras, moeraswalstro, smalle stekelvaren, guldenroede, glas walstro, zandzegge... De vogelrijkdom is zeer groot; als waardevolle en zeldzame soorten broeden aldaar : torenvalk, ransuil, steenuil, wielewaal, koekoek, grote bonte specht, nachtegaal, braamsluiper, grauwe klauwier, nachtzwaluw.

Heide vegetaties zijn zeer zeldzaam geworden door aanplanting van dennehout. Ook de zeer zeldzame heischraalgrasland met trekrus is een sterk bedreigd biotoop en niet het minst de groeiplaats van gagel : dit gebied is de laatste vindplaats in het Waasland.

Onder de broedvogels zijn grauwe klauwier en nachtzwaluw de meest zeldzame. Van beide soorten komen er in Oost-Vlaanderen nog maximaal tien koppels voor. De grauwe klauwier (twee broedparen in 1975) en de nachtzwaluw zijn zeer biotoopgevoelig en dulden geen rumoerige recreatie. Het gebied wordt bovendien regelmatig bezocht door de buizerd, broedvogel in de nabijgelegen bossen.

Zelfs wanneer een klein stukje zou ingenomen worden, dan nog mogen wij een langzame aftakeling van het gehele gebied verwachten omdat alle stukken heel goed toegankelijk zijn. Een beperkte recreatie (bv. wandelen langs paden) is goed duldbaar en voor een bepaalde vegetatie zelfs verrijkend (bv. de heischraal-graslanden). We stellen echter reeds vast dat een te drukke betreding nefast is, zoals het hoofdpad, waar af en toe autos rijden en de plantengroei vernietigd wordt.

N.B.: deze tekst werd opgesteld door de Vogel- en Plantenwerkgroep van de Wielewaal-Afdeling van het Land van Waas.